

KUNST EN LETTEREN.

KERKBOW IN ZUIDAFRIKA.

Het is verblijvend op te merken hoe in verschillende richtingen Jong-Zuidafrika zich meer er meer kultureel gaat ontwikkelen. Zuidafrika telt op 't ogenblik reeds zijn eigen beeldbouwers, schilders, schrijvers, dichters en ook bouwmeesters, die niet alleen groot talent bezitten, maar bovenal trachten om in alles oorspronkelijk en Afrikaans te zijn. Verleden week werd ons een keurig net uitgevoerd boekje toegezonden getiteld: Kerkgeboue vir Suidafrika. Het is geschreven door onze jonge bouwkundige Gerard Moerdijk, A.R.I.B.A., van Johannesburg, die na jarenlange studie in Londen, Parijs en Rome zich enkele jaren geleden in ons midden als architect gevestigd heeft. Het werkje is geschreven ingevolge een opdracht van de Witwatersrandse Universiteit. Gezoeken uit een vrij groot aantal kollega's werd hem gevraagd om te Kaapstad de nodige gegevens bijeen te zamelen omtrent dit onderwerp met het doel de oud-Kaapse kerkbouw te bewaren en populair te maken.

Wij hebben met genoegen het boekje, dat aanbevelende voorwaarden bevat van Ds. J. D. Kestel en de beeldhouwer A. van Wouw, doorgelezen. Het vestigt de aandacht op de „slechte” en „goede” kunst in kerkbouw en geeft tal van praktische wenken om bij het bouwen van onze kerken in acht te nemen. Moerdijk vestigt vooral de aandacht op de noodzakelijkheid om in onze kerkbouw niet alleen het verheven karakter te leggen waardoor de plechtige stemming bij 't binnentreden van een Godshuis verkregen wordt, maar ook om in onze kerkbouw de nationale kunst te bevorderen. Wij hopen dat het boekje, dat op aanvraag (bus 6614, Johannesburg) bij de heer Moerdijk gratis te verkrijgen is, hierin zal slagen. Het is te beknoot om veel meer dan een brochure tot opwekking voor het in ere houden van een eigen zuidafrikaanse stijl in onze kerkbouwkunst genoemd te worden. De technische voorlichting is 'n weinig te vluchtig en oppervlakkig om voor heren architecten van veel betekenis te kunnen worden beschouwd en als een pleit tot opwekking bij ons volk voor de lust tot verdere kulturele

ontwikkeling van onze eigen bouwkunst had het wellicht wat rijker van taal kunnen zijn. Niet te min is het als eerste schrede in deze richting een uitstekend begin. De 10 verschillende afbeeldingen van kleine en grotere kerkgebouwen, zoals Moerdijk die als Afrikaans bouwmeester zou wenssen te zien gevolgd, geven tal van gegevens waaruit architecten zowel als kerkeraden heel wat lessen kunnen trekken.

Hoewel zelf een leek, maken wij hier een paar losse opmerkingen waartoe deze ontwerpen ons aanleiding gaven.

In tekening No. 2 kunnen wij niet recht duidelijk begrijpen hoe de zij-zitplekken op de hoeken van 't kruis en 't schip van de kerk gerieflijk en prakties aan elkaar gepast kunnen worden. Minstens aan elke kant zouden op drie banken de mensen dwars tegen de ander toehoorders komen te zitten—een indeling welke ons ongewenst voorkomt.

In de meeste ontwerpen vinden wij dat de torenspits niet volkomen in harmonie is met de bouwtrant van 't gebouw zelf. Zo is de spits in ontwerp 4 volgens onze smaak te tenger tegenover de zware torenromp en geeft dit het geheel iets onnatuurliks en gedruks. Ook komt het ons voor dat in dit gebouw de daken wel wat te veel trapsgewijze naast elkander zijn aangebracht en een te druk effect geven. In ontwerp 5 zouden wij ook gaarne een andere torenspits hebben gezien. Ontwerp 6 geeft een kerkgebouw van zeer originele konstruktie. Hier heeft men de kerk-torenspitsen veel beter in harmonie met de bouwtrant van 't kerkgebouw gebracht. Toch betwijfelen wij sterk of 't uitwendige van het gebouw een prettige indruk zou geven.

In ontwerp No. 7 en 11 moeten wij alweer tegen de torenspitsen vechten; vooral het kleine torenspitsje midden op 't gebouw is storend aan 't geheel met zijn gebogen gevellijnen. In ontwerp 10 en 12 heeft Moerdijk werkelijk een mooi ensemble bereikt, dat indruk maakt en van originaliteit getuigt. Van een prakties oogpunt, voor zover het inwendige betreft, hebben de ontwerpen van Moerdijk een buitengewoon grote waarde en toont hij een bizondere studie gemaakt te hebben wat hier te lande nodig en prakties is. Wij verwelkomen het boekje dan ook van harte en bevelen elkeen, die belang heeft bij het bouwen van kerken, aan om dit boekje aan te vragen en eens met ernst te bestuderen.